

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

William Styron (viljem stajrn]

William Clark Styron, Jr. (11. června 1925 Newport News, Virginie – 1. listopadu 2006 Martha's Vineyard, Massachusetts) byl významný americký prozaik, představitel tzv. jižanské prózy. Proslul především románem Sophiina volba.

Ve druhé světové válce vstoupil do americké armády, kde se zúčastnil bojů v Tichomoří. Po válce vystudoval Dukeovu universitu. Poté krátce působil pro několik nakladatelství jako nakladatelský redaktor. Tato činnost ho neuspokojovala, proto se začal věnovat vlastní tvorbě.

Jeho romány se zabývají **otázkami trestu a viny**, čímž jako by navazoval na tvorbu **F. M. Dostojevského**, jeho přístup k jižanskému prostředí je ovlivněn dílem **W. Faulknera**. Dalším stěžejním tématem jeho děl je **rasismus**, který se ukazuje ve zcela nečekaných a v té době i šokujících souvislostech.

Ulehni v temnotách (1951) — zabývá se rozpadem rodiny

Doznání Nata Turnera (1967) – jako první nečernošský spisovatel se pokusil popsat pohnutky, které vedly k černošskému povstání Nata Turnera, ke kterému došlo v roce 1831. Dílo není kronikou tohoto povstání, zároveň toto povstání neodsuzuje, ale považuje ho za čin zoufalých lidí. Za tuto knihu obdržel v roce **1968 Pulitzerovu cenu**.

Sophiina volba (1979)

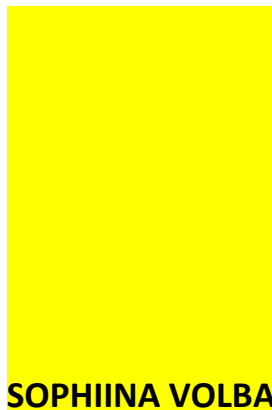
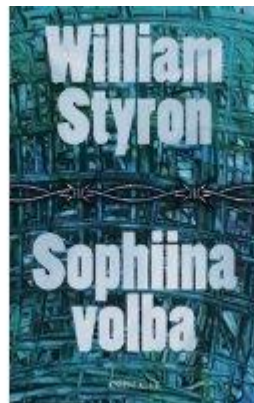
Viditelná temnota: Memoáry šílenství (1990) – autobiografické dílo o Styronových problémech s depresí

Ráno na pobřeží (1993) – povídky

Podívejte se na rozhovor s W. Styrona s M.Ebenem Na plovárně:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1093836883-na-plovarne/20036816015/>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SOPHIINA VOLBA**(1979)**

Rozsáhlý mnohvrstevnatý román začíná okamžikem, kdy se Stingo, mladý jižanský spisovatel, přistěhuje do brooklynského penzionu, aby tam pracoval na svém románu. Brzy však začne být téměř proti své vůli vtahován do citového dramatu, které se odehrává mezi jeho sousedy, Nathanem a Sophií. Neurotický, přecitlivělý Žid Nathan se zjevně propadá stále hlouběji do zničující duševní choroby a krásná Polka Sophie, která prošla Osvětímí, je navždy poznamenána prožitým utrpením. Zatímco Stingo sleduje, jak během jediného manhattanského léta a podzimu osudy Sophie a Nathana směřují ke svému nevyhnutelnému tragickému závěru, poslouchá Sophiino vyprávění o minulosti, z něhož se po částech vynořuje děsivý, krutě realistický obraz společenského zla, které páchá nenapravitelné škody na lidské duši.

TŘI

(...) „Já ti něco o Bobbym Weedovi povím, Stingo, příteli milý. Tohle. Vy běloši z Jihu se máte co zodpovídat za pěkných pár věcí, když dojde na takovouhle bestialitu. Chceš to snad popřít? Tak poslouchej. Říkám to jako člověk z rasy lidí, kteří trpěli v táborech smrti. Říkám to jako chlap, který se hluboce zamiloval do někoho, kdo takový tábor přežil.“ Jednu ruku natáhl po Sophiině zápěstí a pevně je stiskl, zatímco ukazovákem druhé ruky, který se přede mnou kroutil jako červ, jako by cosi čmáral na mou lícní kost. „Ale především to říkám jako Nathan Landau, obyčejný občan, biolog výzkumník, lidská bytost, svědek nelidskosti člověka k člověku. Tvrdím, že osud Bobbyho Weeda, který ho stihl z rukou Jižanů, občanů Spojených států, je tak nezměrně barbarský jako kterýkoli jiný čin, kterého se dopustili nacisté za vlády Adolfa Hitlera! Souhlasíš se mnou?“

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Abych zachoval klid, musel jsem se kousnout do jazyka. „Co se stalo Bobbymu Weedovi," odpověděl jsem, „bylo něco hnusného. Neuvěřitelného! Ale nevidím žádný důvod, proč obě zla srovnávat anebo tu uplatňovat nějakou stupidní hierarchii hodnot. *Oba* skutky jsou příšerné! A dej proboha tě prosím pryč ten ukazovák!" Cítil jsem, jak se mi horečně rozpaluje čelo a jak mi na něm vyráží pot. „A o té obrovské síti, co se snažíš přede mnou zatáhnout a chytit do ní všechno, čemu říkáš ‚*vy běloši z Jihu*‘, mám sakramentské pochybnosti. Na to se ti vykašlu, na tohle ti neskočím! Já jsem Jižan a jsem na to hrdý, a k tomuhle dobytku já nepatřím - k těm troglodytům, kteří udělali Bobbymu Weedovi, co mu udělali! (...) Nathane, já ti něco povím. Ty tady kolem sebe házíš tím nejlacinějším a nejpokrytečtějším svinstvem newyorských liberálů! Co ti dává právo vynášet rozsudek nad miliony lidí, kteří by raději umřeli, než by ublížili černou - černočům?" zadržl jsem.

„Aha!" vyjekl. „Vidíš, je to slyšet i z tvé řeči. Jak jsi se zarazil, nechtěl jsi náhodou užít toho sprostého výrazu? Tohle mě přece tak uráží!"

„Když už to chceš vědět, tak na Jihu říkáme černočům různě. Ale nechceme je tím nijak urážet. Dobrá, ať je po vašem - *čer-no-čům*. Tohle je ovšem něco jiného," pokračoval jsem podrážděně, „ale co ti dává právo soudit? Tohle zase uráží mě!"

„Jako Žid se pokládám za člověka, který může odpovědně hovořit o bolesti a utrpení." Odmlčel se, a jak se na mne díval, poprvé jsem v jeho pohledu spatřil pohrdání a vzrůstající odpor. „Pokud jde o tu tvoji fintu s tím ‚newyorským liberálem‘ a s tím ‚pokrytečtým svinstvem‘ - to pokládám za něco směšně ubohého, za naprosto nedostatečný útočný manévr proti čestně míněnému obvinění. Copak nejsi schopen vidět prostou pravdu? Copak nejsi schopen rozeznat pravdu v jejích strašlivých základních obrysech? A když odmítáš odpovědnost za smrt Bobbyho Weeda, nevidíš, že je to totéž, jako když ji odmítli ti Němci, kteří sice neuznávali nacistickou stranu, ale přitom se tupě a bez protestu dívali, jak ti vrahové vandalsky pustoší synagogy a inscenují *Kristallnacht!* Copak nevidíte, vy Jižani, pravdu o sobě? O Jihu? Bobbyho Weeda přece nezlikvidovali občané státu New York."

(...)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

(...) dělalo se mi špatně z jeho fanatismu, proti kterému jsem nedovedl argumentovat a kterému jsem nedovedl nijak uniknout, bylo mi špatně z představy Bobbyho Weeda a - přestože jsem necítil na té georgijské ohavnosti žádnou spoluvinu - na-jednou mi bylo nanic nad celou minulostí i nad tím krajem a jeho dědictvím, jemuž jsem nedovedl ani plně uvěřit a které jsem nedovedl ani plně změřit. Z ničeho nic mě popadlo nutkání vychrtnout - s rizikem zlomeného nosu - zbytek piva Nathanovi do obličeje. Ovládl jsem se, narovnal se v ramenu a řekl jsem tónem ledového pohrdání: „Jakožto příslušník rasy po staletí nespravedlivě pronásledované za údajné ukřižování Krista, právě ty - ano, ksakru, právě ty - by sis měl uvědomit, jak je to neomluvitelné obviňovat z něčeho lid nebo národ jako celek!“ A pak už jsem byl tak rozzuřen, že jsem vyhrkl cosi, co bylo pro Židy tehdy toho minuvšího mučivého roku, kdy je dělilo od krematorií sotva tucet měsíců, naplněno tak nebezpečně zápalnou urážlivostí, že jsem těch ukvapených slov, jež mi splynula ze rtů, ihned litoval. Ale zpátky jsem je již nevzal. „A to se týká každého národa,“ řekl jsem, „panebože, i Němců!“

Nathan sebou trhl, pak zbrunátněl ještě temněji a mě napadlo, že nadešel okamžik tvrdého střetnutí. Ale v tom okamžiku zachránila celou neradostnou situaci přímo zázrakem Sophie, protože se ve svém kostýmu hodném studentského žertěře na nás vrhla a doslova se mezi nás vložila.

„Nechte toho, ale hned!“ rozkázala. „Nechte toho! Na neděli je tohle moc vážné téma!“ Z jejího chování vyzařoval lehký hravý tón, ale já jsem dobře cítil, že to míní vážně. „Pusťte Bobbyho Weeda z hlavy. Musíme mluvit o *šťastných* věcech. Musíme přece jet na Coney Island, najíst se a nádherně si to užít!“ Jako vír se zmocnila rozpáleného golema a mně se nesmírně ulevilo, když jsem k svému překvapení zjistil, jak rychle dovede odložit ublíženou a poddajně pasivní roli a postavit se vlastně v jakémsi žertovném tónu přímo proti Nathanovi a začít ho usměrňovat pouze pomocí svého šarmu, krásy a *bria*. „Co vy víte o koncentračních táborech, pane Landaue¹ Vůbec nic. Hned ať už mi o takových místech přestaneš hovořit. A nekřič na Stinga. Nekřič na Stinga kvůli Bobbymu Weedovi. Stingo je roztomilý kluk. A vy jste ovšem taky roztomilý, pane Landaue, *vraiment, je tādore.* “

(Přeložil Radoslav Nenadál)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. Dialogu v ukázce, který autor umístil do r. 1947, se účastní tři hlavní postavy: jižanský spisovatel Sting (s mnoha autobiografickými rysy autora), Američan židovského původu Nathan Landau a Sophie - Američanka polského původu, která přežila Osvětim, ale její svědomí je zatíženo pocitem viny a strašnými vzpomínkami.
O jakém problému postavy diskutují?
2. *Jak se dívá filosof Jaspers (lze užít Výklad s. 18) na otázku viny (zvláště otázku viny individuální a kolektivní) viz spis Otázka viny.*
3. *Jak se dívá na otázku individuální a kolektivní viny Sting a jak Landau.*
4. *Jakou roli přisuzuje v uvedené scéně autor Sophii?*
5. *Jaký máte názor na individuální a kolektivní vinu vy. V čem je tato otázka aktuální v naší oblasti/regionu.*
6. *Která z myšlenek Jasperse vás zaujala.*
7. *Odůvodněte pravopis: Žid, žid*
8. *Jak v románu souvisí téma otrokářství amerického Jihu s fašismem (použijte Výklad).*
9. *Kteří spisovatelé zobrazili ve svých dílech problém viny?*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podívejte se na film **Sophie's Choice**

Drama / Romantický

USA / Velká Británie, 1982, 150 min

Režie: Alan J. Pakula

Scénář: Alan J. Pakula

Kamera: Néstor Almendros

Hudba: Marvin Hamlisch

Hrají: Meryl Streep, Kevin Kline, Peter MacNicol, Rita Karin, Stephen D. Newman, Josh Mostel, Marcell Rosenblatt, Moïse Rosenfeld, Robin Bartlett, Eugene Lipinski, John Rothman, Günther Maria Halmer, Katharina Thalbach, Ivica Pajer, Josef Sommer, Vida Jerman, Karlheinz Hackl

2. ukázka:

(...) pak už si jen vzpomínala, jak stojí, oslněna denním světlem, s Janem a Evou na rampě a hledí tváří v tvář Hauptsturmführerovi Fritz Jemandovi von Niemand, doktoru medicíny. Sophie se jeho jméno tehdy nedověděla, a víckrát ho už neviděla. Pokřtil jsem ho Fritz Jemand von Niemand, protože mi to jméno připadá vhodné pro kteréhokoli esesáckého doktora - i pro člověka, který se náhle před Sophií objevil téměř odnikud a opět jí zmizel navěky z očí, a přitom za sebou přece jen zanechal několik výrazných stop.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

"*Du bist eine Polack,*" řekl jí doktor. "*Bist du auch eine Kommunistin?*" Sophie vzala jednou rukou kolem krku Evu, druhou Jana a neříkala nic. Doktor říhl a pak slova zostra doplňoval: "To vím, že jsi Polka, ale jsi k tomu ještě i špinavá komunistka?" A na to se ve svém mlhavém omámení otočil k dalšímu vězni, jako by na Sophii zapomněl. Proč jen nedělala hloupou? *Nicht sprecht Deutsch.* Celou tu chvíli tím mohla zachránit. Byl tam takový nával lidí. Kdyby byla neodpověděla německy, byl by je všechny tři nejspíš nechal jít dál. Ale svírala ji ledová hrůza a ta hrůza ji doháněla k nerozváznému chování. Věděla však o něčem, co se dověděla díky slepé milosrdné nevědomosti vskutku jen málo přicházejících židů a co zjistila díky své známosti s Wandou a čeho se nevýslovně děsila: věděla o selekci. Právě v tom okamžiku prochází ona a její děti onou osudnou zkouškou, o které už ve Varšavě slyšela tolikrát povídat, ale která jí připadala tak hrůzná a v jejím případě tak nepravděpodobná, že ji zapudila z mysli. Jenže teď tu právě stála a před ní stál ten doktor. A kousek opodál - za těmi střechami železničních vagónů, které právě uprázdnil malkinští židé odeslaní na smrt - je Brzezinka, a do těch propastných dveří může tenhle doktor vybrat kohokoli, na kom si umane. Ta myšlenka v ní vyvolávala hrůzu, že nedokázala mlčet a řekl: "*Ich bin polnisch! In Krakau geboren!*" A pak vyhrkla zoufale: "Ale nejsem židovka! Ani moje děti - taky nejsou židi..." A dodala: "Jsou čistá rasa. A mluví německy." A konečně mu oznámila: "Já jsem křesťanka. Věřící katolička."

Pak se dr. Jemand von Niemand znovu obrátil k ní a řekl: "Takže ty nejsi komunistka. Ty jsi věřící." "*Ja, mein Hauptmann.* věřím v Krista." (...)"Takže ty věříš v Krista spasitele? Copak neřekl 'Nechte maličkých přijít ke mně?' " Otočil se k ní zády, s úspornými trhavými pohyby opilce. Sophie, zajíkájíc se hrůzou, užuž měla na jazyku nějakou tupou odpověď, když jí doktor řekl: "Smíš si nechat jedno děcko." "*Bitte?*" vyjekla Sophie. "Smíš si nechat jedno děcko," opakoval. "Druhé půjde pryč. Které si chceš nechat?" Chcete říct, že musím sama zvolit?" "Jseš Polka, nejsi židovka. Máš výsadu - máš volbu." Jakékoli uvažování jako by v ní ustrnulo, přestalo. Pak cítila, jak se pod ní podlomila kolena. "Já nemůžu volit! Já přece nemůžu volit!" začala křičet. Dobře se pamatovala, jak se tehdy rozkřičela! Ani mučení andělé nekřičeli tak hlasitě do lomozu pekelných muk. "*Ich kann nicht wählen!*" vykřikla. Doktor si uvědomil, že výstup vzbuzuje nežádoucí pozornost. "Neřvi!" poručil jí. "Dělej a řekni, jak ses rozhodla. Vyber jedno, krucihiml, anebo tam pošlu obě. A dělej!"

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vůbec tomu všemu nemohla uvěřit. Vůbec nevěřila, že tu najednou klečí na tom drsném cementu, tiskne k sobě obě děti tak zoufale, že má pocit, jako by jejich kůže měla i přes vrstvy šatů rázem srůst s její. Nemohla tomu věřit, totálně, až k hranici pomatení mysli. A její neschopnost uvěřit se zračila i v očích hubeného Rotenführera s voskovou pleť, doktorova pomocníka, ke kterému náhle s nevysvětlitelných důvodů upírala prosebný zrak. A on byl zřejmě ohromen a opětoval její údiv. Pohledem široce otevřených očí s překvapeným výrazem, jako by chtěl říct: Já tomu taky nerozumím. "Nenuťte mě volit," šeptala v úpěnlivé prosbě. "To přece nemůžu." " Tak je tam pošlete obě, " řekl doktor pomocníkovi, "*nach links.*" "Mami!" a už slyšela Evin tichý, ale sílící pláč, protože právě v tom okamžiku dítě od sebe odstrčila a s podivně neohrabaným pohybem se na vycementované rampě zvedla. "Vezměte si tu menší!" vykřikla. "Vezměte si mou malou!" A v té chvíli vzal doktorův pomocník Evu šetrně za ručičku - na jeho ohleduplnost se Sophie snažila marně zapomenout - a odváděli ji do čekající legie zatracení. Věčně si vybavovala ten matný obrázek, jak se to dítě se zoufale prosebnými zraky stále a stále otáčí. Ale jelikož jí pak oslepila záplava slaných slzí, přece jen byla ušetřena a výraz v Evině obličejí nerozeznávala, za což byla vděčná. Protože v tom nejsmutnějším koutě svého upřímného srdce naprosto jistě věřila, že to by nesnesla, protože už tam byla téměř šílená, když viděla, jak jí ta malá postavička navždy mizí z očí. "Držela pořád toho svého medvídka - a svoji flétnu," dodala Sophie na závěr. "Celá ta léta jsem nebyla s to tahle slova přenést přes srdce. Vyslovit je, v jakémkoli jazyce."

(přeložil Radoslav Nenadál)

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. *Proč se Sofie snažila upoutat pozornost německého lékaře?*
2. *Čím Sofie argumentovala ve snaze uchránit své děti před plynovou komorou?*
3. *Který biblický výrok nacistický lékař ironizoval? Jak zdůvodnil volbu, před kterou Sofii postavil?*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přečtěte si reportážní knihu z procesu s Adolfem Eichmannem Já, Adolf Eichmann, kterou napsal Ladislav Mňačko. Jaké povahové rysy měl člověk, který řídil vyhlazování Židů?

Referát:

Kdo vypracoval plán na tzv. konečné řešení židovské otázky? Dohleďte v odborné literatuře zápis z konference ve Wannsee a zjistěte, jakými lexikálními prostředky nacisté o vyhlazování Židů hovořili. Proč používali tyto termíny?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POJMY:

holocaust Termín holocaust je česká odvozenina z řeckého holokauston (česky celopal), což je označení pro náboženskou obětinu, která se celá spálí. V češtině se lze také často setkat s původně anglickou odvozeninou holocaust, obě varianty jsou v češtině rovnocenné. Autorem termínu je nositel Nobelovy ceny míru Elie Wiesel (* 1928), který je poprvé použil ve svém románu Noc (La Nuit, 1958) ve smyslu „zničení ohněm“. Židé preferují biblický výraz **šoa** (hebrejsky **השואה** zničení, záhuba, zmar), který je však omezen na druhou světovou válku. Vyvražďování Romů se nazývá porajmos, doslova pohlcení.

Oběti:

Hlavní obětí holokaustu byli **Židé**. Holokaust byl praktickou aplikací „konečného řešení židovské otázky“ (Endlösung der Judenfrage), kterým mělo být úplné vyvraždění židovské populace. Obvykle používaný počet židovských obětí je 6 miliónů, Raul Hilberg ve své knize The Destruction of European Jews uvádí číslo 5,2 miliónu. Vyvražděny byly zhruba dvě třetiny evropských Židů, většinu obětí tvořili Židé z Polska (3 milióny mrtvých). Údaje jsou neustále zpřesňovány a doplňovány, také díky zpřístupnění některých informací získaných až po rozpadu SSSR v r. 1991.

Nežidovské oběti

Nežidé nejsou v původní definici holokaustu zahrnuti.

Slované

Jedním z Hitlerových plánů bylo vytvoření německého životní prostoru. Tento plán počítal v řádu 20 až 30 let s odsunutím, vyvražděním a zotročením většiny Slovanů. Generalplan Ost byl zahájen v Polsku, kde bylo v rámci operace Tannenberg popraveno přes 20 tisíc příslušníků polské elity. Po ní následovala akce „Intelligence“, při níž bylo zabito přes 40 tisíc polských intelektuálů. Německá okupační moc zavedla v Polsku, resp. v Generálním gouvernementu a na okupovaných polských územích, politiku teroru, přičemž prováděla hromadné veřejné popravy i exekuce rolníků, které měly zastrašovat ostatní obyvatelstvo. Postupně docházelo k vysídlování z oblastí určených k další germanizaci a násilnému zabírání zemědělské půdy, přičemž bylo ze svých

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

domovů vyhnáno několik stovek tisíc Poláků. Odhaduje se, že celkem 1,8-2 miliony polských občanů nežidovského původu zemřely v důsledku nacistické okupace a války.

Občané **Sovětského svazu** byli jednak jako civilisté vystaveni německým válečným zločinům ze strany Einsatzgruppen, jejichž obětí bylo kolem 1 670 000. Byli jako váleční zajatci popravováni, nasazováni na nucené práce a vystaveni krutému zacházení. Je odhadováno, že tímto způsobem byly zavražděny 2 až 3 miliony sovětských válečných zajatců. Mezi státy s vysokým počtem civilních obětí patří i **Jugoslávie** s půl miliónem mrtvých, převážně Srbů.

Romové

Podrobnější informace naleznete v článku Porajmos.

14. prosince 1937 vydal říšský vůdce SS Heinrich Himmler a šéf německé policie výnos o preventivním potírání zločinnosti, který mezi asociály jmenoval cikány, cikánské míšence a cikánským způsobem kočující osoby, které řádně nepracovaly a prováděly trestnou činnost. V červenci 1938 začali být cikáni v Říši hromadně vězněni a deportováni do koncentračních táborů. 8. prosince 1938 vydal říšský vůdce SS a šéf německé policie Výnos o potírání cikánského zlořádu. V říjnu 1939 provedla říšská kriminální policie soupis všech cikánů, cikánských míšenců a cikánským způsobem kočujících osob starších 6 let a zakázala jim volný pohyb. 10. července 1942 vydal obdobné nařízení o soupisu cikánů i velitel protektorátní neuniformované policie. Dosavadní kárné pracovní tábory byly změněny na cikánské sběrné tábory. Na konci roku 1942 bylo vydáno prováděcí nařízení o deportacích romského obyvatelstva do cikánského tábora v Auschwitz-Birkenau. Roku 1944 byl cikánský tábor nacisty zničen a asi tři tisíce Romů byly usmrceny v plynových komorách. Na 1700 práceschopných Romů bylo před tím přemístěno do jiných koncentračních táborů.

Postižení

Systematické vyvražďování postižených bylo zahájeno v roce 1939, k jeho oficiálnímu ukončení došlo v roce 1941 po protestech, které iniciovali představitelé katolické církve. Ve skutečnosti program ovšem skrytě pokračoval dál, byť mnohem pomaleji, až do konečné porážky Německa. Celkem bylo v letech 1939–1945 povražděno asi 200–250 tisíc postižených.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Homosexuálové

Neexistují oficiální záznamy o tom, kolik homosexuálů zemřelo v koncentračních táborech, ale odhaduje se, že jde zhruba o 50 tisíc lidí. (Některé prameny uvádějí čísla od deseti tisíc až po půl milionu homosexuálů.) Vzhledem k tomuto počtu se o osudu homosexuálů za druhé světové války nemluví tolik jako o osudu Židů. Homosexuálové museli nosit růžový trojúhelník, který v současnosti patří mezi symboly homosexuálů bojujících za svoje práva. Tyto oběti nacismu se doposud nedočkaly odškodnění.

